

Impactul investițiilor străine directe asupra dezvoltării economice

David Rareș TITULEASA COSTACHE^a, asist. univ. dr. Pompei MITITEAN^b

^{a, b} Școala Națională de Studii Politice și Administrative (SNSPA), București

Abstract

This paper analyses the impact of foreign direct investment (FDI) on economic development, focusing on reducing regional disparities, modernizing infrastructure, and supporting the transition to a sustainable and digitalised economy. The central objective is identifying the ways in which FDI contributes to development and the conditions for maximising economic benefits. The research uses a qualitative methodology based on the comparative analysis of five case studies from the Western Balkans, Romania, France, Hungary, and the Czech Republic, this approach allowing a contextualized understanding of FDI dynamics in economies with different levels of development and identifying key factors such as public policies, infrastructure, the quality of institutions, and the level of workforce skills. The main results indicate that, in the Western Balkans, FDI has fostered economic progress through job creation and infrastructure development, but the limited capacity of skilled workforce hampers the attraction of investment in innovative sectors. In Romania, although FDI has stimulated the modernization of manufacturing industry, regional polarization persists, with major gaps in rural regions. France stands out by attracting FDI in strategic industries, such as energy and technology, but investment in tourism still remains below the economic potential. In Hungary, FDI has contributed to the accelerated development of the automotive industry, but the lack of sectoral diversification poses a long-term risk. In the Czech Republic, FDI has boosted the integration of SMEs into global value chains, but poor infrastructure and limited access to finance slow down regional development. The originality of research lies in the comparative and contextualized analysis of the impact of FDI on economic development in the five European regions, while highlighting the essential local factors determining their success.

Keywords: foreign direct investment, economic development, economic polarization, infrastructure modernization, digitalisation, public policies, sustainable economy

Termeni-cheie: investiții străine directe, dezvoltare economică, polarizare economică, modernizarea infrastructurii, digitalizare, politici publice, economie sustenabilă

Clasificare JEL: F21, G11, G31, G32, O10, O19

To cite this article: Tituleasa Costache, D.R., Mititean, P. (2025), *Impactul investițiilor străine directe asupra dezvoltării economice*, CECCAR Business Review, Nº 3, pp. 15-27, <http://dx.doi.org/10.37945/cbr.2025.03.02>

1. Introducere

Investițiile străine directe (ISD) reprezintă un factor esențial al dezvoltării economice la nivel global, având un rol major în facilitarea creșterii economice, modernizarea infrastructurii și transferul de tehnologie. În contextul actual, marcat de instabilități geopolitice și economice, fluxurile de investiții străine sunt supuse unor fluctuații semnificative, subliniind necesitatea unor politici eficiente, care să valorifice potențialul acestor investiții. La nivel european, economiile emergente din Europa Centrală și de Est și din Balcanii de Vest (zonă care include

Albania, Bosnia și Herțegovina, Kosovo, Macedonia de Nord, Muntenegru și Serbia) au devenit din ce în ce mai atractive pentru investitorii străini, datorită costurilor operaționale competitive, resurselor disponibile și proximității geografice față de piețele dezvoltate. Totuși, aceste regiuni se confruntă cu provocări structurale, cum ar fi polarizarea regională, deficitul de competențe ale forței de muncă și concentrarea excesivă a investițiilor în anumite sectoare economice.

În acest cadru general, cercetarea își propune să analizeze impactul investițiilor străine directe asupra dezvoltării economice, cu accent pe modul în care ele contribuie la reducerea disparităților regionale, modernizarea infrastructurii și sprijinirea tranziției către o economie sustenabilă și digitalizată. Studiul urmărește să identifice mecanismele prin care investițiile străine pot deveni un catalizator al dezvoltării economice și să evidențieze condițiile necesare pentru maximizarea beneficiilor aferente. Pentru a răspunde acestor obiective, este utilizată o abordare comparativă prin care sunt analizate cinci studii de caz din Balcanii de Vest, România, Franța, Ungaria și Cehia. Aceste exemple sunt relevante pentru înțelegerea dinamicii ISD în economii cu niveluri diferite de dezvoltare, oferind perspective valoroase asupra politicilor care pot facilita integrarea lor în procesele economice și sociale.

Metodologia cercetării este de natură calitativă, având la bază analiza studiilor de caz pentru cele cinci regiuni selectate. Această metodă de cercetare permite o investigare aprofundată a modului în care ISD influențează dezvoltarea economică în contexte economice, sociale și instituționale diferite. Prin compararea rezultatelor obținute pentru fiecare regiune, studiul identifică factori-cheie ce determină succesul ISD, cum ar fi calitatea instituțiilor, infrastructura dezvoltată, politicile publice eficiente și capacitatea de absorbție a economiilor-gazdă.

Rezultatele studiului arată că impactul ISD diferă semnificativ în funcție de contextul local. Astfel, în Balcanii de Vest, investițiile străine directe au contribuit la procesul de convergență economică în Uniunea Europeană, însă progresul este limitat de economia informală și de lipsa resurselor umane calificate. În România, concentrarea investițiilor în zona București-Ilfov a accelerat dezechilibrele regionale, evidențiind nevoia implementării unor politici care să sprijine dezvoltarea regiunilor mai puțin dezvoltate. Franța reprezintă un exemplu pozitiv al modului în care politicile publice bine structurate pot atrage investiții în industrii strategice, deși există potențial neexplorat în domeniul ospitalității. Ungaria se remarcă prin atragerea ISD în industria auto, ceea ce a susținut creșterea economică, dar dependența excesivă de un singur sector poate implica riscuri structurale pe termen lung. Cehia demonstrează succesul integrării IMM-urilor în lanțurile valorice globale, deși persistența disparităților regionale și a infrastructurii subdezvoltate limitează beneficiile durabile.

Lucrarea aduce o contribuție originală la literatura de specialitate prin abordarea comparativă și contextualizată a impactului investițiilor străine directe asupra dezvoltării economice. Aceasta oferă o perspectivă cuprinzătoare asupra factorilor esențiali care determină succesul investițiilor, precum politicile economice, calitatea instituțiilor și nivelul competențelor forței de muncă. În plus, cercetarea formulează recomandări aplicabile economiilor emergente, accentuând importanța dezvoltării unor politici proactive pentru atragerea investițiilor în sectoare strategice și reducerea decalajelor regionale.

Implicarea practică a studiului constă în identificarea unor soluții concrete pentru maximizarea beneficiilor ISD. Printre acestea se numără promovarea investițiilor *greenfield* (construirea unor fabrici de la zero în alte țări), digitalizarea administrațiilor publice pentru reducerea barierelor birocratice și implementarea unor politici regionale direcționate către dezvoltarea zonelor slab performante. Tranziția către o economie verde și digitalizată reprezintă o oportunitate unică pentru economiile analizate, fiind necesară o coordonare atentă a politicilor publice pentru a valorifica pe deplin potențialul investițiilor străine directe.

Structura lucrării este organizată în cinci secțiuni principale. Prima secțiune prezintă contextul teoretic, oferind o analiză a principalelor concepte și tipologii ale investițiilor străine directe, precum și a factorilor care influențează fluxurile ISD la nivel global și regional. Cea de-a doua parte oferă o revizuire a literaturii de specialitate,

sintetizând teoriile fundamentale și studiile relevante privind impactul ISD asupra economiilor-gazdă. A treia secțiune descrie metodologia utilizată, justificând abordarea calitativă și selecția regiunilor analizate. În cea de-a patra secțiune sunt prezentate rezultatele studiilor de caz, evidențiind particularitățile economice și instituționale aferente fiecărei regiuni analizate. Ultima parte formulează concluziile și recomandările principale, oferind soluții aplicabile pentru politici publice eficiente și pentru promovarea unei dezvoltări economice durabile. Această structură asigură o prezentare logică și coerentă a cercetării, facilitând înțelegerea modului în care investițiile străine directe pot deveni un instrument esențial pentru dezvoltarea echitabilă și sustenabilă a unei economii.

2. Revizuirea literaturii de specialitate

Companiile sau indivizii aleg să investească într-o altă țară din diverse motive strategice. Printre acestea se numără accesul la componente și materii prime esențiale pentru activitatea lor, relocarea producției în regiuni care oferă avantaje competitive, cum ar fi costuri de operare mai mici sau o forță de muncă având un nivel de calificare mai ridicat, precum și posibilitatea de a se apropia de piețele de desfacere pentru a răspunde mai rapid și eficient nevoilor clienților ([European Commission, 2023](#)).

Investițiile străine pot fi clasificate în două categorii principale, fiecare având obiective și implicații distincte:

- **investiții străine de portofoliu**, care constau în achiziționarea de active financiare internaționale, precum acțiuni, obligațiuni sau alte instrumente financiare, fără ca investitorul să dobândească un control semnificativ asupra companiei emitente. Investițiile de portofoliu sunt utilizate ca strategie de diversificare, având ca scop principal generarea de profituri din dividende, dobânzi sau creșterea valorii activelor. Ele nu presupun implicarea directă în operațiunile entității, fiind o formă pasivă de investiție;

- **investiții străine directe**, care presupun un angajament substanțial din partea investitorului, realizat prin înființarea unei noi entități sau prin achiziționarea parțială ori totală a unei companii dintr-o altă țară. Spre deosebire de cele dintâi, ISD presupun implicarea activă a investitorului în managementul și operațiunile companiei, având ca scop sprijinirea acesteia și obținerea unui control semnificativ asupra deciziilor strategice.

În timp ce investițiile de portofoliu oferă flexibilitate și reducerea riscului prin diversificare, cele străine directe presupun un angajament pe termen lung, care implică asumarea responsabilității, în special pentru sprijinirea creșterii unei companii, dar și pentru respectarea reglementărilor și politicilor din țara-gazdă. Ambele tipuri de investiții sunt de obicei bine primite, mai ales în economiile emergente, unde contribuie la creșterea economică.

Termenul de *investiții străine directe* se referă la o formă de investiție prin care un investitor, o companie sau un guvern dintr-o altă țară dobândește o deținere de capital într-o companie sau un proiect străin(ă), având ca scop exercitarea unui control semnificativ asupra operațiunilor acesteia/acestui sau achiziționarea ei/lui completă. Investițiile străine directe sunt de obicei decizii strategice care, spre deosebire de cele pasive în acțiuni, presupun o participare activă în managementul și activitățile entității respective.

Atunci când companiile sau guvernele iau în considerare o investiție străină directă, ele tind să analizeze firme sau proiecte din economii deschise, care dispun de resurse umane calificate și oferă perspective de creștere superioare pentru investitori. De asemenea, reglementările guvernamentale mai puțin restrictive sunt apreciate. Investițiile străine directe nu se limitează doar la investiții de capital, ci pot include și furnizarea de management, tehnologie și echipamente. Un aspect esențial al ISD este faptul că acestea îi conferă investitorului controlul efectiv al afacerii străine sau cel puțin o influență semnificativă asupra procesului decizional al acesteia.

Investițiile străine directe pot fi realizate prin diverse metode, printre care se numără înființarea unei sucursale sau a unei filiale într-o țară străină, achiziționarea unei părți semnificative din capitalul unei companii

străine deja existente sau formarea unor parteneriate strategice, cum ar fi fuziuni sau asocieri de tip *joint venture* (asocieri de afaceri) cu entități din alte țări. Conform ghidurilor stabilite de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD, 2000), o investiție directă externă ce conferă un pachet de control presupune de obicei deținerea a minimum 10% din acțiunile unei companii străine. Totuși, această definiție poate varia în funcție de circumstanțele specifice ale fiecărui caz. În anumite situații, un control efectiv asupra unei firme poate fi obținut și prin deținerea unui procent mai mic de 10% din acțiunile cu drept de vot, în cazul în care structura relațiilor de influență permite exercitarea unui control real asupra deciziilor entității respective.

Investițiile străine directe joacă un rol esențial în stimularea și susținerea creșterii economice, având impact atât asupra economiei țării beneficiare, cât și asupra celei care realizează investiția. Pentru economiile în curs de dezvoltare, ISD reprezintă o sursă vitală de capital necesar pentru finanțarea proiectelor de infrastructură, generarea de locuri de muncă și modernizarea sectoarelor economice, contribuind astfel la reducerea șomajului și la creșterea nivelului de trai. De cealaltă parte, companiile multinaționale utilizează ISD ca instrumente strategice pentru a-și extinde prezența pe piețele globale, câștigând acces la noi resurse, piețe de desfacere și forță de muncă. Totuși, ISD implică și provocări semnificative, una dintre cele mai notabile fiind complexitatea reglementărilor și cerințelor guvernamentale din multiple jurisdicții. Această interacțiune între diverse cadre legislative poate genera un nivel ridicat de incertitudine și un risc politic, ce pot afecta stabilitatea și rentabilitatea investițiilor (Hayes et al., 2024).

Impactul investițiilor străine directe asupra creșterii economice reprezintă un subiect fundamental în literatura economică, mai ales pentru economiile cu venituri medii. Aceste investiții constituie un factor determinant în ceea ce privește transferul de capital, tehnologie și know-how managerial, contribuind la creșterea competitivității economice și la modernizarea sectoarelor strategice. Cu toate acestea, efectele lor sunt influențate semnificativ de factori precum stabilitatea politică, guvernarea economică și calitatea instituțiilor. De asemenea, ISD pot genera atât oportunități, cât și riscuri, în funcție de capacitatea economiilor-gazdă de a le valorifica.

Această revizuire a literaturii analizează trei studii relevante pentru subiectul dezbătut, sintetizând obiectivele, metodologiile și rezultatele fiecăruia, cu scopul de a oferi o imagine coerentă a elementelor esențiale și a impactului ISD asupra economiilor cu venituri medii.

Paul și Feliciano-Cestero (2021) au realizat un studiu amplu care analizează cinci decenii de cercetare privind investițiile străine directe ale întreprinderilor multinaționale. Obiectivul lor a fost să identifice teoriile, metodele și lacunele majore din literatura de specialitate, oferind astfel un cadru de înțelegere a dinamicii ISD. Folosind o metodologie riguroasă de revizuire sistematică, autorii au analizat 500 de articole publicate între 1980 și 2020. Clasificarea acestora s-a bazat pe teoriile aplicate, cum ar fi paradigma eclectică OLI (*Ownership, Location, Internalization* – proprietate, localizare, internalizare), modelul LLL (*Linkage, Leverage, Learning* – legături, pârghii, învățare) și perspectiva resurselor RBV (*Resource-Based View* – viziunea bazată pe resurse). Rezultatele subliniază că paradigma OLI domină literatura de specialitate, fiind cea mai utilizată teorie pentru explicarea comportamentului investițional al întreprinderilor multinaționale. În plus, analiza arată că, deși ISD pot aduce beneficii substanțiale, acestea sunt condiționate de calitatea contextului local, inclusiv de existența instituțiilor eficiente și a infrastructurilor adecvate. Autorii recomandă intensificarea cercetărilor longitudinale și sectoriale, mai ales în economiile emergente, pentru a explora mai bine impactul specific al ISD în diverse contexte economice și instituționale.

Nupehewa et al. (2022) analizează modul în care distribuția sectorială și regională a investițiilor străine directe este influențată de calitatea instituțiilor și a infrastructurii economiilor-gazdă. Obiectivul cercetării sale este identificarea condițiilor optime pentru atragerea ISD și maximizarea beneficiilor economice generate. Studiul utilizează modele econometrice avansate, aplicate asupra unui set de date furnizate de organizații internaționale

precum UNCTAD și Banca Mondială. Concluziile arată că țările cu instituții eficiente și infrastructuri dezvoltate atrag ISD în sectoare strategice, cum ar fi tehnologia și cercetarea-dezvoltarea. Aceste investiții stimulează inovația și productivitatea locală, dar numai dacă firmele locale dispun de capacitatea de a absorbi tehnologiile și cunoștințele transferate. Lipsa capacității de absorbție poate duce la polarizare economică și la o dependență excesivă de capitalul străin. Implicațiile practice sugerează necesitatea reformelor instituționale, a investițiilor în educație și în infrastructură, precum și a politicilor care să sprijine integrarea firmelor locale în lanțurile valorice globale.

Cercetările efectuate de [Chebli și Saidi \(2024\)](#) explorează impactul stabilității politice, al corupției și al guvernantei asupra relației dintre investițiile străine directe, formarea brută de capital fix și creșterea economică. Studiul își propune să evalueze relațiile pe termen lung dintre aceste variabile și să determine direcția cauzalității în cadrul economiilor cu venituri medii. Folosind date de tip panel pentru 46 de țări în perioada 1996-2016, autorii au aplicat metoda FMOLS (*Fully Modified Ordinary Least Squares* – Metoda celor mai mici pătrate complet modificată) și teste de cauzalitate Granger. Rezultatele arată că stabilitatea politică este esențială pentru amplificarea impactului pozitiv al ISD asupra creșterii economice și investițiilor în capital fix. În schimb, instabilitatea politică și corupția reduc eficiența ISD, descurajând investițiile pe termen lung și limitând beneficiile economice. Mai mult, guvernanta eficientă contribuie semnificativ la crearea unui mediu favorabil investițiilor. Autorii recomandă ca politicile publice să se concentreze pe reducerea corupției și pe îmbunătățirea stabilității politice, având în vedere că acestea sunt factori critici pentru atragerea de ISD de calitate.

Cele trei studii evidențiază interdependența dintre variabilele economice, sociale și politice în determinarea impactului ISD asupra economiilor cu venituri medii. [Paul și Feliciano-Cestero \(2021\)](#) oferă o bază teoretică solidă, demonstrând că efectele ISD sunt profund influențate de contextul local. [Nupehewa et al. \(2022\)](#) completează această imagine, subliniind că infrastructura și capacitatea locală de inovare sunt esențiale pentru valorificarea investițiilor străine directe. În cele din urmă, [Chebli și Saidi \(2024\)](#) introduc factori politici în discuție, arătând că instabilitatea politică și corupția pot submina beneficiile ISD.

Deși fiecare studiu contribuie în mod semnificativ la înțelegerea subiectului, există câteva limitări metodologice. [Paul și Feliciano-Cestero \(2021\)](#) se bazează pe o analiză teoretică, fără o validare empirică a concluziilor, în timp ce [Nupehewa et al. \(2022\)](#) limitează discuția la variabile economice, neincluzând și factori politici. Studiul lui [Chebli și Saidi \(2024\)](#) oferă o analiză empirică solidă, dar perioada de studiu (1996-2016) poate exclude influențele recente, cum ar fi digitalizarea sau schimbările geopolitice.

Cele trei cercetări oferă o imagine integrată asupra modului în care investițiile străine directe contribuie la creșterea economică, subliniind importanța stabilității politice, a instituțiilor eficiente și a capacității locale de absorbție. [Paul și Feliciano-Cestero \(2021\)](#) oferă un cadru teoretic esențial, în timp ce [Nupehewa et al. \(2022\)](#) evidențiază condițiile economice necesare pentru maximizarea impactului ISD. [Chebli și Saidi \(2024\)](#) aduc dovezi empirice solide despre rolul stabilității politice și al guvernantei eficiente. Împreună, aceste trei studii sugerează că politicile publice trebuie să prioritizeze consolidarea investițiilor, reducerea corupției și investițiile în infrastructură și educație pentru a transforma investițiile străine directe într-un catalizator al dezvoltării economice sustenabile.

3. Metodologia cercetării

În contextul global actual, marcat de interdependențe economice și de nevoia de adaptare la transformări rapide, investițiile străine directe devin un factor esențial pentru dezvoltarea sustenabilă a economiilor naționale și regionale. Prezenta cercetare își propune să analizeze rolul ISD în accelerarea dezvoltării economice și în reducerea disparităților regionale, prin identificarea factorilor determinanți ai succesului acestora. Astfel, metodologia de față folosește o abordare calitativă bazată exclusiv pe studii de caz, oferind o perspectivă contextualizată asupra impactului ISD în regiunile și țările analizate.

Lucrarea are ca scop principal investigarea modului în care investițiile străine directe influențează dezvoltarea economică, accentul fiind pus pe modernizarea infrastructurii, reducerea decalajelor regionale, digitalizare și tranziția către o economie verde. Astfel, se urmărește evidențierea mecanismelor prin care ISD aduc valoare adăugată economiilor-gazdă și a condițiilor necesare pentru maximizarea acestui impact.

Metodologia se bazează pe analiza detaliată a studiilor de caz, centrate pe experiențele economice și politicile publice din cinci regiuni/țări europene: Balcanii de Vest, România, Franța, Ungaria și Cehia. Aceste studii sunt utilizate pentru a identifica tiparele generale și contextuale prin care ISD contribuie la îmbunătățirea performanțelor economice și sociale, evidențiind atât oportunitățile, cât și provocările aferente. Eșantionul utilizat în această cercetare este format din cinci regiuni și țări din Europa, selecționate pe criterii economice, geografice și instituționale relevante. Fiecare regiune a fost aleasă pentru a reflecta particularitățile investițiilor străine directe și pentru a demonstra impactul acestora asupra procesului de dezvoltare economică. Cele cinci regiuni analizate sunt următoarele:

✓ **Balcanii de Vest.** Această regiune oferă o oportunitate unică de a înțelege provocările și potențialul economiilor emergente în atragerea ISD. Caracterizată prin decalaje economice semnificative față de Uniunea Europeană, zona este un studiu de caz important pentru a explora modul în care economia informală ridicată și nivelul scăzut al competențelor forței de muncă pot limita beneficiile investițiilor străine directe. Totodată, creșterea economică susținută de ISD în această regiune relevă ce măsuri sunt necesare pentru a transforma investițiile în catalizatori ai convergenței economice cu UE.

✓ **România.** Țara noastră reprezintă un exemplu relevant al impactului ISD în Europa de Est, fiind totodată un caz ilustrativ al polarizării regionale. Concentrarea disproporționată a ISD în zonele dezvoltate și decalajele economice persistente în regiunile slab dezvoltate subliniază necesitatea unor politici publice proactive. Studiul asupra României oferă lecții valoroase despre cum pot contribui investițiile străine directe la reducerea disparităților regionale și la modernizarea sectoarelor economice strategice.

✓ **Franța.** Economie matură, aceasta este un exemplu esențial pentru a analiza relația dintre politicile publice bine structurate și capacitatea de a atrage ISD în sectoare strategice. Orientarea ISD către industrii tradiționale evidențiază importanța proximității culturale, a infrastructurii dezvoltate și a măsurilor fiscale favorabile. Studiul Franței permite o înțelegere mai profundă a factorilor care fac o economie atractivă pentru investițiile străine.

✓ **Ungaria.** Aceasta este un model de succes în atragerea ISD, ceea ce o transformă într-o alegere esențială pentru analiza realizată. Datorită cadrului legislativ favorabil și politicilor de susținere a investițiilor, ISD au contribuit semnificativ la dezvoltarea industriilor strategice, precum cea auto. Totuși, riscurile asociate dependenței de un sector economic dominant sunt un exemplu clar al provocărilor care pot apărea în economiile axate excesiv pe anumite industrii. Analizarea cazului Ungariei este relevantă pentru a evidenția atât avantajele, cât și riscurile aferente unei astfel de strategii.

✓ **Cehia.** Țara oferă un exemplu important al modului în care ISD pot sprijini dezvoltarea locală prin integrarea IMM-urilor în lanțurile valorice globale. Studiul concentrat pe regiunile mai puțin dezvoltate scoate în evidență rolul politicilor regionale în reducerea disparităților economice. Lecțiile oferite de acest caz sunt relevante pentru orice economie care dorește să folosească ISD ca instrument de dezvoltare locală și de creștere a competitivității.

Pentru a analiza în profunzime efectele ISD, cercetarea se concentrează pe identificarea și examinarea detaliată a următoarelor variabile fundamentale:

- volumul ISD și structura acestora pe sectoare economice;
- distribuția geografică a ISD și contribuția lor la reducerea disparităților regionale;
- efectele asupra productivității, transferului de tehnologie și capacității de inovare;
- rolul ISD în sprijinirea tranziției către o economie sustenabilă și digitalizată;
- politicile publice și inițiativele legislative care facilitează atragerea și utilizarea eficientă a ISD.

Aceste variabile sunt selectate pentru a reflecta elementele fundamentale ale dezvoltării economice și pentru a oferi un cadru consistent de analiză. Metodologia utilizată, bazată pe analiza studiilor de caz relevante, oferă un cadru flexibil și adaptabil pentru înțelegerea impactului investițiilor străine directe în diverse contexte economice. Prin identificarea factorilor locali relevanți și analiza comparativă a experiențelor regionale, cercetarea contribuie la dezvoltarea unor concluzii pertinente pentru politici economice mai eficiente și mai inclusive. Acest demers metodologic asigură atât o analiză aprofundată, cât și aplicabilitatea rezultatelor în contexte economice variate.

4. Rezultate

Investițiile străine directe reprezintă un pilon central al economiei globale, facilitând creșterea economică, transferul de tehnologie și dezvoltarea infrastructurii în economiile-gazdă. Această secțiune detaliază impactul ISD asupra diferitelor regiuni și sectoare economice, evidențiind atât beneficiile, cât și provocările aferente. Studiul este bazat pe o analiză detaliată a performanțelor ISD în Balcanii de Vest, România, Franța, Ungaria și Cehia, ținând cont de elementele specifice fiecărui context, cum ar fi politicile publice, distribuția geografică, impactul asupra IMM-urilor și contribuția la tranziția către o economie verde și digitală.

Balcanii de Vest rămân o regiune de interes strategic pentru Uniunea Europeană, datorită proximității geografice și potențialului economic. În ciuda unei creșteri de 79% a PIB-ului pe cap de locuitor între 2003 și 2022, nivelul acestuia atinge doar 38% din media UE, ceea ce reflectă decalajele persistente dintre această regiune și economiile europene dezvoltate. Progresul economic a fost sprijinit de atragerea ISD și de deschiderea economică semnificativă. Dintre cele cinci clustere economice majore identificate – mediul de afaceri, competențele, conectivitatea și infrastructura, digitalizarea și tranziția verde –, mediul de afaceri a înregistrat cele mai bune rezultate, datorită deschiderii către comerț și integrării economice. Domeniul competențelor este cel mai slab performant, indicatorii aferenți atingând mai puțin de jumătate din media UE (Figura 1). Acest deficit este deosebit de problematic, deoarece limitează capacitatea regiunii de a atrage investiții în sectoare tehnologice și inovatoare. În plus, digitalizarea a înregistrat progrese importante în ceea ce privește infrastructura și conectivitatea, însă un obstacol major îl constituie proporția redusă a populației cu competențe digitale de bază. În acest context, este recomandată prioritizarea educației digitale și a formării profesionale pentru a stimula competitivitatea regională. (OECD, 2023)

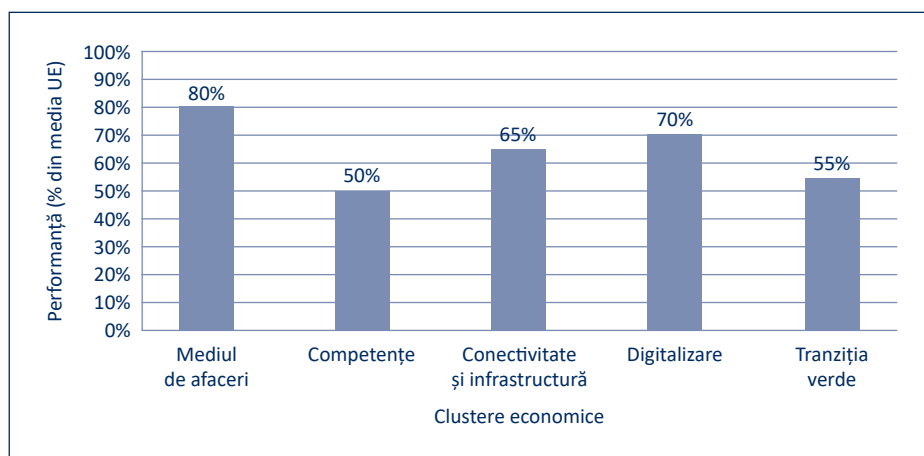

Figura 1. Performanța clusterelor economice în Balcanii de Vest față de media UE

Sursa: OECD, 2023.

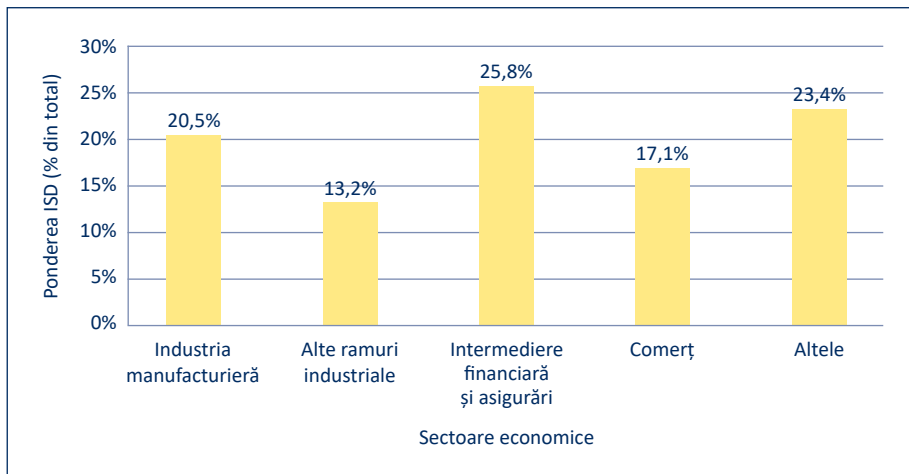

Figura 2. Distribuția ISD pe sectoare economice în România în anul 2023

Sursa: Banca Națională a României, 2024.

România continuă să fie un pol de atracție pentru ISD în Europa de Est, însă evoluția recentă ridică întrebări legate de sustenabilitatea acestora. În 2023, fluxurile nete de ISD au scăzut la 6,748 miliarde euro, marcând o contracție de 36,3% față de anul precedent. Această scădere este aliniată cu tendințele globale, reflectând efectele combinate ale instabilității geopolitice și ale incertitudinilor economice. Analiza distribuției ISD pe sectoare economice relevă o concentrare semnificativă în industrie (33,7%), intermediere financiară și asigurări (25,8%) și comerț (17,1%). Industria manufacturieră beneficiază cel mai mult de pe urma acestor investiții, datorită potențialului ridicat de export și transfer tehnologic (Figura 2). Totuși, lipsa unei diversificări mai mari reduce reziliența economiei românești în fața șocurilor externe. În ceea ce privește distribuția regională, București-Ilfov atrage 63,8% din totalul investițiilor străine, lăsând alte regiuni, precum Moldova și Oltenia, cu o pondere redusă. Această polarizare evidențiază necesitatea unor politici publice direcționate către reducerea disparităților regionale (Tabelul 1).

Un aspect remarcabil al ISD în România este preponderența investițiilor *greenfield*, care reprezintă 63% din total. Aceste investiții sunt considerate cele mai valoroase datorită contribuției lor la crearea de locuri de muncă, modernizarea infrastructurii și dezvoltarea pe termen lung. Cu toate acestea, o scădere de 2,7% a ponderii *greenfield* în 2023 indică o posibilă reducere a atractivității țării noastre pentru astfel de proiecte. (Banca Națională a României, 2024)

Tabelul 1. Distribuția ISD pe regiunile de dezvoltare din România

Regiuni	Ponderea ISD (% din total)	Principalele sectoare atrase	Valoarea estimată a ISD (mil. euro)	Populația regiunii (mil.)	ISD per capita (euro)
București-Ilfov	63,8	Servicii financiare, IT&C, comerț, industrie	75,423	2,2	34,283
Centru	8,3	Industria auto, producție, tehnologii avansate	9,821	2,3	4,271
Vest	7,3	Echipamente industriale, transport, energie	8,690	1,8	4,828
Nord-Vest	6,3	IT&C, servicii, producția diversificată	7,377	2,6	2,837

Regiuni	Ponderea ISD (% din total)	Principalele sectoare atrase	Valoarea estimată a ISD (mil. euro)	Populația regiunii (mil.)	ISD per capita (euro)
Sud-Muntenia	6,2	Petrol și energie, agroindustrial, industria grea	7,376	2,9	2,543
Sud-Est	3,6	Transportul maritim, industria ușoară, porturi	4,260	2,5	1,704
Nord-Est	2,5	Agricultură, comerț, energie regenerabilă	2,951	3,1	952
Sud-Vest Oltenia	2,0	Energie, minerit, agricultură	2,332	2,0	1,166

Sursa: Banca Națională a României, 2024.

Franța, cea mai vizitată țară din lume, are un sector al ospitalității deosebit de important pentru economie, contribuind cu 8% la PIB și generând două milioane de locuri de muncă. Totuși, ISD în acest domeniu reprezintă doar 2,5% din totalul investițiilor străine. Analiza relevă că proximitatea culturală și lingvistică este un factor determinant, țările francofone și cele învecinate fiind principalii investitori. În plus, diferențele fiscale și costurile competitive ale forței de muncă joacă un rol crucial în deciziile investitorilor. Economii de aglomerație, calitatea bunurilor publice și infrastructura bine dezvoltată sunt factori critici pentru atragerea ISD. Totuși, pentru a crește ponderea ISD în acest sector, Franța trebuie să își intensifice politicile de sprijin pentru dezvoltarea zonelor turistice mai puțin accesibile și să stimuleze colaborarea dintre investitorii străini și operatorii locali. (Cró și Martins, 2020)

Ungaria reprezintă un model de succes în atragerea ISD, datorită unui cadru legislativ favorabil și reformelor economice timpurii. Încă din anii 1980, Ungaria a introdus politici care au oferit tratament egal investitorilor străini, ceea ce a plasat țara într-o poziție competitivă față de alte economii din regiune. Industria auto este unul dintre cele mai importante sectoare beneficiare, contribuind semnificativ la exporturi și la PIB. Totuși, dependența de sectorul auto creează riscuri structurale pentru economie. În eventualitatea unui șoc extern, această concentrare poate afecta stabilitatea economică. În acest context, se recomandă diversificarea bazei investiționale și sprijinirea sectoarelor emergente, precum tehnologiile verzi și digitalizarea, pentru a reduce vulnerabilitățile. (OECD, 2000)

Cehia se remarcă prin utilizarea strategică a ISD pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii și integrarea acestora în lanțurile valorice globale. IMM-urile beneficiază de transferuri tehnologice, know-how managerial și acces la piețele internaționale. Totuși, potențialul lor de creștere este limitat de factori precum educația insuficientă, infrastructura slab dezvoltată și accesul restrâns la finanțare. În regiunile Ústí nad Labem și Moravia de Sud, politicile regionale au stimulat colaborarea dintre IMM-uri și investitorii străini, însă disparitățile regionale rămân o provocare majoră. Aceste discrepante subliniază importanța investițiilor în infrastructură și educație, precum și necesitatea coordonării politicilor naționale și regionale pentru a sprijini IMM-urile să beneficieze mai mult de pe urma ISD. (OECD, 2024c)

Rezultatele analizei evidențiază rolul vital al ISD în dezvoltarea economică, reducerea disparităților regionale și promovarea inovației. Totuși, succesul ISD depinde de implementarea unor politici coerente, care să sprijine tranziția către o economie sustenabilă și competitivă. Exemplele din Balcanii de Vest, România, Franța, Ungaria și Cehia oferă lecții valoroase despre beneficiile și provocările investițiilor străine directe, subliniind necesitatea unor strategii care să maximizeze impactul pozitiv al acestora pe termen lung. De la reducerea

disparităților regionale în România la stimularea IMM-urilor în Cehia, fiecare caz analizat pune accentul pe importanța adaptării politicilor la specificul local. Numai astfel investițiile străine directe pot deveni un catalizator al creșterii economice durabile și al convergenței regionale.

Investițiile străine directe rămân un factor esențial pentru creșterea economică globală, dar analiza lor trebuie extinsă prin conectarea tendințelor locale cu cele globale. UNCTAD (2024) completează această perspectivă evidențiind un declin global al finanțării proiectelor internaționale, care s-a redus cu 26% în 2023, afectând infrastructura, agricultura și apa, sectoare critice pentru sustenabilitate și incluziunea economică. Această scădere reflectă un trend observat la nivel local, unde investițiile au fost supuse unor presiuni similare, accentuate de condițiile financiare stricte și de instabilitatea geopolitică.

Un alt aspect important este polarizarea fluxurilor de ISD atât pe plan național, cât și la nivel global. UNCTAD (2024) subliniază că economiile în curs de dezvoltare din Asia Centrală și Africa rămân marginalizate în rețelele globale de producție și investiții, un fenomen care oglindește polarizarea regiunilor mai puțin dezvoltate în cadrul economiilor naționale. România, de exemplu, continuă să se confrunte cu o concentrare a ISD în zona București-Ilfov, în timp ce alte regiuni, precum Moldova și Oltenia, beneficiază marginal de pe urma lor (Banca Națională a României, 2024). Aceste exemple arată că disparitățile în distribuția ISD sunt o provocare structurală ce necesită intervenții specifice la nivel național, dar și internațional.

Investițiile *greenfield* reprezintă un punct comun între tendințele locale și cele globale, fiind recunoscute ca un tip valoros de ISD, capabile să contribuie semnificativ la modernizarea infrastructurii și la crearea de locuri de muncă. UNCTAD (2024) subliniază o creștere modestă a acestora în Asia de Sud-Est, dar și vulnerabilitățile structurale ale altor regiuni. În acest context, măsurile care sprijină atragerea și distribuția echitabilă a investițiilor *greenfield* sunt esențiale pentru reducerea disparităților și consolidarea economiilor emergente. Similar, investițiile de acest tip pot contribui la reducerea polarizării economice în țări precum România, dacă sunt implementate politici eficiente de sprijinire a regiunilor mai slab dezvoltate.

Reforme instituționale și facilitarea investițiilor reprezintă un alt element comun al tendințelor analizate. UNCTAD (2024) adaugă un aspect esențial la această discuție, evidențiind importanța digitalizării administrațiilor publice. Spre deosebire de alte măsuri, digitalizarea nu doar simplifică accesul la informații și reduce barierele birocratice, ci și contribuie la o guvernare mai transparentă și mai eficientă. Aceasta este deosebit de relevantă pentru economiile emergente, unde simplificarea proceselor poate atrage investitori și încuraja o distribuție mai uniformă a ISD. În context local, aplicarea acestor principii ar putea facilita accesul investitorilor la regiuni mai puțin dezvoltate, sprijinind astfel integrarea lor în economia națională.

Raportul UNCTAD (2024) oferă o perspectivă globală asupra impactului ISD asupra sustenabilității, arătând o scădere cu peste 10% a investițiilor în sectoare legate de Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD), precum produsele agroalimentare și apa. Observația completează analiza locală, indicând că declinul ISD în aceste domenii reprezintă o amenințare majoră pentru atingerea Agendei 2030 (un plan global adoptat de Organizația Națiunilor Unite care stabilește 17 obiective pentru eradicarea sărăciei, reducerea inegalităților și protecția mediului până în 2030). În plus, această tendință globală accentuează necesitatea unor acțiuni politice bine coordonate menite să stimuleze investițiile în sectoare critice la nivel atât local, cât și internațional.

Analiza de față evidențiază legătura strânsă dintre tendințele locale și cele globale ale investițiilor străine directe, demonstrând că succesul acestora depinde de factori comuni ca distribuția echitabilă, facilitarea investițiilor prin digitalizare și sprijinirea sectoarelor sustenabile (Tabelul 2). La nivel național, dar și global, ISD reprezintă un instrument esențial pentru dezvoltare, dar provocările precum polarizarea geografică, declinul finanțării proiectelor internaționale și scăderea investițiilor în sectoare critice necesită acțiuni politice bine coordonate.

Tabelul 2. Analiza comparativă a tendințelor globale și locale ale ISD:
provocări și soluții

Aspecte analizate	Tendințe globale	Tendințe locale (România)	Provocări identificate	Soluții/acțiuni recomandate
Declinul ISD	ISD globale au scăzut cu 2%, ajungând la 1,3 trilioane USD în 2023, din cauza încetinirii economice și a instabilității geopolitice.	Investițiile sunt concentrate în zona București-Ilfov, alte regiuni, precum Moldova și Oltenia, beneficiind doar marginal.	Distribuția inechitabilă a ISD între regiuni și reducerea fluxurilor globale din cauza condițiilor financiare stricte	Politici regionale active care să stimuleze ISD în zonele mai slab dezvoltate și să reducă polarizarea economică
Investițiile în sectoare critice	Finanțarea proiectelor în sectoare legate de Obiectivele de Dezvoltare Durabilă, precum produsele agroalimentare și apa, a scăzut cu 10%.	Investițiile în agricultură, apă și infrastructură rămân limitate în regiunile slab dezvoltate.	Amenințarea în ce privește atingerea Agendei 2030 și reducerea decalajelor economice	Crearea de parteneriate public-private pentru sprijinirea proiectelor prioritare și oferirea de facilități fiscale
Polarizarea ISD	Economiile din Asia Centrală și Africa sunt marginalizate în rețelele globale de producție și investiții.	Accesul la ISD în regiunile Moldova și Oltenia este redus comparativ cu zona București-Ilfov.	Polarizarea geografică și economică între regiunile dezvoltate și cele mai puțin dezvoltate	Dezvoltarea de zone economice speciale și implementarea unor măsuri de atragere a investitorilor în regiunile subdezvoltate
Investițiile <i>greenfield</i>	Creșterea în Asia de Sud-Est este modestă, iar în alte regiuni există vulnerabilități.	Investițiile <i>greenfield</i> rămân reduse în regiunile din afara Capitalei, cu un impact limitat asupra modernizării.	Atractivitatea redusă pentru regiunile periferice, din cauza infrastructurii slabe și a lipsei de stimulente fiscale	Sprijinirea investițiilor <i>greenfield</i> prin reforme legislative, infrastructură modernizată și sprijin financiar
Digitalizarea și reformele instituționale	Digitalizarea contribuie la reducerea barierelor birocratice și la creșterea transparenței în administrațiile publice.	Lipsa unui cadru digital integrat îngreunează accesul investitorilor în regiunile mai slab dezvoltate.	Birocrația excesivă și lipsa de transparență, care afectează atractivitatea ISD	Dezvoltarea unui sistem digital unitar în administrația publică pentru simplificarea proceselor și atragerea ISD
Colaborarea internațională	Lipsa de coordonare dintre politicile internaționale limitează impactul investițiilor asupra sustenabilității.	Politicile naționale nu sunt armonizate suficient cu tendințele globale și cu prioritățile Agendei 2030.	Ineficiența în utilizarea resurselor și pierderile de oportunități pentru investiții sustenabile	Crearea unui cadru de colaborare între guverne și organisme internaționale pentru susținerea sectoarelor prioritare

Sursa: UNCTAD, 2024.

Integrarea reformelor structurale, promovarea investițiilor *greenfield* și prioritizarea digitalizării pot transforma ISD într-un catalizator al creșterii economice durabile. În plus, colaborarea dintre politicile naționale și cele internaționale este esențială pentru a răspunde provocărilor regionale și obiectivelor globale precum

Agenda 2030. Doar printr-o abordare integrată, care să includă politici de susținere a regiunilor marginalizate și a sectoarelor prioritare, investițiile străine directe pot contribui în mod decisiv la dezvoltarea sustenabilă și la reducerea disparităților economice.

5. Concluzii

Prezenta lucrare evidențiază impactul investițiilor străine directe asupra dezvoltării economice, explorând modalitățile prin care acestea influențează reducerea disparităților regionale, modernizarea infrastructurii și tranziția către o economie sustenabilă și digitalizată. Obiectivul central al cercetării este acela de a înțelege rolul ISD în stimularea creșterii economice și de a identifica factorii esențiali care determină succesul lor și condițiile necesare pentru a maximiza beneficiile economice. Într-un context global marcat de transformări economice rapide și de nevoia de convergență regională, ISD au fost analizate ca un motor potențial al dezvoltării sustenabile, oferind o perspectivă amplă asupra modului în care politicile publice și particularitățile locale pot amplifica sau, dimpotrivă, limita efectele acestora.

Metodologia utilizată în lucrare se bazează pe analiza calitativă orientată spre studii de caz din cinci regiuni europene reprezentative: Balcanii de Vest, România, Franța, Ungaria și Cehia. Alegerea acestora a avut la bază criterii economice, geografice și instituționale, oferind un cadru vast pentru a surprinde dinamica variată a ISD în funcție de specificul fiecărei economii. Studiile de caz au permis o examinare detaliată a unor variabile esențiale precum volumul și structura ISD, distribuția geografică, efectele asupra productivității și inovării și, respectiv, contribuția lor la dezvoltarea sustenabilă. Această abordare asigură o înțelegere profundă a fenomenului, cu aplicabilitate în formularea politicilor economice viitoare.

Rezultatele cercetării confirmă că investițiile străine directe joacă un rol crucial în stimularea creșterii economice și în modernizarea infrastructurii, dar efectele acestora variază considerabil în funcție de contextul regional și de politicile locale. În Balcanii de Vest, ISD au susținut convergența cu Uniunea Europeană din punct de vedere economic, dar progresele au fost limitate de lipsa competențelor digitale și de nivelul ridicat al economiei informale. România, deși atrage un volum important de ISD, se confruntă cu o distribuție inegală a acestora, investițiile fiind concentrate predominant în zona București-Ilfov, ceea ce accentuează polarizarea regională. Franța, pe de altă parte, oferă un exemplu de politici publice eficiente care au atras ISD în industrii strategice, dar subutilizarea potențialului sectorului ospitalității relevă oportunități neexplorate. Ungaria se remarcă prin succesul său în atragerea ISD în special în sectorul auto, dar această dependență de un singur domeniu creează riscuri structurale semnificative. În cazul Cehiei, ISD au contribuit la integrarea IMM-urilor în lanțurile valorice globale, însă disparitățile regionale și infrastructura insuficientă limitează beneficiile pe termen lung. Toate aceste exemple subliniază importanța unei abordări adaptate specificului local, capabilă să maximizeze impactul pozitiv al ISD.

Deși concluziile obținute oferă o perspectivă valoroasă, cercetarea prezintă anumite limite inerente. În primul rând, analiza este limitată la cinci regiuni europene, ceea ce poate restrânge aplicabilitatea rezultatelor pentru alte contexte geografice și economice din lume. În al doilea rând, studiul nu include analize empirice, metode statistice avansate sau modele econometrice pentru a valida ipotezele, reducând soliditatea concluziilor în raport cu studiile fundamentate pe analize cantitative detaliate. În plus, unele date și tendințe prezentate pot să nu reflecte schimbările economice actuale, mai ales în contextul postpandemic și al instabilității geopolitice curente. Aceste limitări impun o interpretare prudentă a concluziilor și indică necesitatea unor cercetări suplimentare.

Pentru viitor, cercetările ar trebui să se extindă către alte regiuni și economii emergente, pentru a oferi o perspectivă globală mai cuprinzătoare. Studiile empirice care să cuantifice efectele investițiilor străine directe asupra sustenabilității economice, cu accent pe digitalizare și tranziția verde, ar aduce o valoare adăugată semnificativă. Totodată, ar fi utile explorarea strategiilor de reducere a polarizării regionale și sectoriale a ISD

și analiza modului în care reformele instituționale și digitalizarea administrațiilor publice pot atrage investiții în regiunile mai slab dezvoltate. De asemenea, cercetările viitoare ar trebui să analizeze relația dintre ISD și Obiectivele de Dezvoltare Durabilă, concentrându-se pe sectoare precum agricultura, apa și energia regenerabilă, care sunt critice pentru dezvoltarea sustenabilă.

În concluzie, lucrarea de față demonstrează că investițiile străine directe reprezintă un instrument esențial pentru dezvoltarea economică, dar succesul acestora depinde de politici publice bine articulate și adaptate specificului local. Exemplele analizate arată că ISD pot deveni un catalizator al creșterii economice și al convergenței regionale dacă sunt susținute de strategii coerente și bine implementate. Doar printr-o abordare coordonată, care să includă reforme instituționale, digitalizarea proceselor administrative și sprijinirea regiunilor marginalizate, investițiile străine directe pot contribui decisiv la dezvoltarea economică echitabilă și sustenabilă. Această concluzie subliniază necesitatea implementării unor politici economice proactive și integrate care să valorifice pe deplin potențialul ISD în beneficiul tuturor regiunilor și sectoarelor economice.

Bibliografie

1. Chebli, M., Saidi, K. (2024), *Economic Growth in Middle-Income Countries: The Role of Political Stability and Foreign Direct Investment*, Journal of Quantitative Economics, vol. 22, pp. 641-665, <https://doi.org/10.1007/s40953-024-00394-x>.
2. Cicea, C., Marinescu, C. (2021), *Bibliometric Analysis of Foreign Direct Investment and Economic Growth Relationship. A Research Agenda*, Journal of Business Economics and Management, vol. 22, nr. 2, pp. 445-466, <https://doi.org/10.3846/jbem.2020.14018>.
3. Cró, S., Martins, A.M. (2020), *Foreign Direct Investment in the Tourism Sector: The Case of France*, Tourism Management Perspectives, vol. 33, <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2019.100614>.
4. Hayes, A., Rhinehart, C., Rathburn, P. (2024), *Foreign Direct Investment (FDI): What It Is, Types, and Examples*, Investopedia, <https://www.investopedia.com/terms/f/fdi.asp>.
5. Nupehewa, S., Liyanage, S., Polkotuwa, D., Thiyagarajah, M., Jayathilaka, R., Lokeshwara, A. (2022), *More than Just Investment: Causality Analysis Between Foreign Direct Investment and Economic Growth*, PLOS One, vol. 17, nr. 11, <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0276621>.
6. Paul, J., Feliciano-Cestero, M.M. (2021), *Five Decades of Research on Foreign Direct Investment by MNEs: An Overview and Research Agenda*, Journal of Business Research, vol. 124, pp. 800-812, <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2020.04.017>.
7. Banca Națională a României (2024), *Comunicat de presă: Investițiile străine directe în România în anul 2023*, <https://www.bnro.ro/page.aspx?prid=25220>.
8. European Commission (2023), *Investment*, https://policy.trade.ec.europa.eu/help-exporters-and-importers/accessing-markets/investment_en.
9. OECD (2000), *OECD Reviews of Foreign Direct Investment. Hungary*, https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2000/09/oecd-reviews-of-foreign-direct-investment-hungary-2000_g1ghgb0c/9789264187993-en.pdf.
10. OECD (2023), *Economic Convergence Scoreboard for the Western Balkans 2023*, https://www.oecd.org/en/publications/economic-convergence-scoreboard-for-the-western-balkans-2023_2f4b0366-en.html.
11. OECD (2024a), *FDI in Figures, October 2024*, https://www.oecd.org/en/publications/fdi-in-figures-october-2024_fcde2fb2-en.html.
12. OECD (2024b), *More, Better and Safer Investment Supports the SDGs and Better Lives*, <https://www.oecd.org/en/topics/investment.html>.
13. OECD (2024c), *Strengthening FDI and SME Linkages in Czechia*, <https://doi.org/10.1787/4c97d104-en>.
14. UNCTAD (2024), *World Investment Report 2024: Global Foreign Direct Investment Trends*, <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2024>.